

M Ū H E L Y

ENSZ FÖLDRAJZINÉV-EGYSÉGESÍTÉSI SZAKKIFEJEZÉSEK SZÓTÁRA Fordította: Földi Ervin

Az eredeti mű: Technical terminology employed in the standardization of geographical names. UN Secretariat, Department Conference Services, Translation Division. Glossary No. 330/Rev.2, 24 July 1987 (angol, francia, spanyol, orosz, kínai és arab nyelvű szakkifejezések és meghatározások).

A magyar nyelvű szakkifejezés rendszerint az azonos sorban megadott angol szakkifejezésen, illetve a szakkifejezéshez tartozó (lefordított) angol nyelvű meghatározáson alapszik. Ha a magyar szakkifejezés egy másik nyelvhez kapcsolódik, vagy szükség volt egy másik nyelv meghatározására, akkor ezt rövidítés jelzi: fr – francia, or – orosz, sp – spanyol.

Ha egy fogalomra vonatkozóan több szakkifejezés is van, akkor közülük egy szerepel címszóként, a többi csak a címszóra való utalással, pl. alakulat = alakulat, földrajzi.

1. ábécé (alphabet)

Grafikus jelek sajátos készlete, melyet egy nyelv fonológiai elemeinek ábrázolására alkalmaznak olyan elv alapján, hogy minden jel egy fonémát képvisel.

2. ábécé, transzkripció (transcription alphabet)

Ábécé, mely a transzkripció folyamatában alkalmazható.

3. ábécé, transliteráció (transliteration alphabet)

Ábécé, mely a transliteráció folyamatában alkalmazható.

alakulat = *alakulat, földrajzi*

= *alakulat, topográfiai*

4. alakulat, fenékdomborzati (feature, undersea)

A Föld egy felismerhető egyediségű része, amely közvetlenül egy óceán vagy tenger alatt fekszik.

5. alakulat, Földön kívüli (feature, extraterrestrial)

A felszín egy felismerhető egyediségű része bármely bolygón vagy holdon a Földet kivéve.

6. alakulat, földrajzi (feature, geographical)

A földfelszín egy felismerhető egyediségű része.

alakulat, hidrográfiai = alakulat, vízrajzi

7. alakulat, mesterséges (feature, cultural)

Emberi törekvéssel létrehozott vagy lényegesen módosított topográfiai alakulat.

alakulat, tenger alatti = alakulat, fenékdomborzati

8. alakulat, tengeri (feature, hydrographic)

A tengerekkel és óceánokkal kapcsolatos alakulat vagy maguk a tengerek, óceánok és valamennyi részük.

9. alakulat, természetes (feature, natural)

Topográfiai alakulat, melyet nem emberi törekvés hozott létre vagy módosított lényegesen.

10. alakulat, topográfia (feature, topographic)

Bármely bolygó vagy hold felszínének felismerhető egyediségű része.

alakulat, víz alatti = alakulat, fenékdomborzati

11. alakulat, vízrajzi (feature, hydrological)

Vízből álló vagy vízzel kapcsolatos alakulat, különösen a szárazföldi vizek.

12. alakulattípus-megjelölés (term, generic)

Egy kifejezés, amely annak az alakulatnak a típusát határozza meg vagy írja le, melyre alkalmazták, és amely helynév részeként megtartja ugyanazt az alakot és jelentést. Vö. típusmegjelölés

alaptag = köznévi, földrajzi

13. államnyelv (language, official¹)

Egy nyelv, melyet egy ország kormánya nemzeti nyelvei közül kinyilvánított módon vagy másképpen elfogad, és az igazgatás nyelveként alkalmaz.

(or: jazik, goszudarsztvennij)

Egy ország kormánya által az államigazgatás nyelvének minőségében hivatalosan elfogadott nyelv.

14. allofón (allophone)

Egy fonéma fonetikus változata.

15. allográf (allograph)

Egy graféma egyik sajátos ábrázolása.

16. allomorf (allomorph)

Egy adott morféma két vagy több különféle fonológiai megnyilvánulásainak egyike.

17. allonim (allonym)

Egy egyedüli topográfiai alakulat két vagy több nevének egyike.

alternáns = allomorf

18. anyanyelv (mother tongue)

Családon belül megtanult nyelv.

artikulus = névelő

19. átírás (conversion)

Egy nyelv fonológiai és/vagy morfológiai elemei vagy egy másik írásrendszer grafikai jelei rögzítésének folyamata egy meghatározott írásrendszernek megfelelően.

átírás, betű szerinti = transliteráció

átírás, fonetikus = transzkripció

átírás, kiejtés szerinti = transzkripció

20. átírás, latin betűs (romanization)

1. Egy nyelv fonológiai elemeinek vagy egy nem latin betűs írásrendszer grafikus jeleinek rögzítése egy latin betűs írásrendszerrel.

2. Egy nyelv adata, mely ebben a folyamatban résztvett.

21. beszéd (speech)

Egy nyelv szóbeli megnyilvánulása.

beszédhang = hang

22. beszédközösség (community, speech)

Egyének összesége, akik szóban viszonylag könnyen megértik egymást egy meghatározott nyelvjárásban vagy nyelven.

23. betű (letter)

Egy szegmentális, grafikus jel, különösen a latin betűs írásban. Vö. **írásjegy**

24. betű, háromjegyű (trigraph)

Három betű vagy írásjegy, melyeket meghatározott rendben együtt egy nyelv egyedüli fonológiai és/vagy morfológiai elemének ábrázolására alkalmazunk.

25. betű, kétjegyű (digraph)

Két betű vagy írásjegy, melyeket meghatározott rendben együtt egy nyelv egyedüli fonológiai és/vagy morfológiai elemének ábrázolására alkalmazunk.

26. betű, négyjegyű (tetragraph)

Négy betű vagy írásjegy, melyeket meghatározott rendben együtt egy nyelv egyedüli fonológiai és/vagy morfológiai elemének ábrázolására alkalmazunk.

27. betűrend (sequence, alphabetical)

1. Az a sorrend, melyben egy ábécé betűit vagy írásjegyeit szokásosan közlik.

2. Az ilyen sorrendben jegyzékbe foglalt tételek összessége. Megjegyzés: A magyar jelentés nem foglalja magába a 2. angol jelentést!

célírás = írás, átvevő
célnyelv = nyelv, átvevő
determináns = megkülönböztető tag
egységesítés = földrajzinév-egységesítés

28. **eponima** (eponym)
Egy személy nevéből származó helynév.

29. **exonima** (exonym)
Egy bizonyos nyelvben használt földrajzi név egy olyan földrajzi alakulatra, amely kívül fekszik azon a területen, ahol ez a nyelv hivatalos. Az ilyen földrajzi név formájában eltér attól a névtől, amelyet a földrajzi alakulat fekvése szerinti terület hivatalos nyelvén (nyelvein) használnak.

30. **fonéma** (phoneme)
1. Egy nyelv fonológiai szerkezetének funkcionálisan tovább nem egyszerűsíthető egysége.
2. Egy, az előzőeknek megfelelő hang korlátozott terjedelmű minősége, hanglejtése (tonalitása), hangsúlya, magassága és/vagy tartama.

31. **fordítás** (translation)
Átalakítási folyamat, melynek során azt, amit az egyik nyelv kifejez, egy másik nyelv szavaival adjuk vissza.
(fr: traduction)

Olyan szabatos művelet, melynek során valamely nyelvben (melyet célnyelvnek nevezünk) egy más nyelven (melyet kiindulási vagy forrásnyelvnek nevezünk) kifejezett közléshez legközelebb álló természetes megfelelőt képezünk, figyelembe véve a közlés jelentéséhez való hűséget és a közlés stílusát.

32. **formátum** (format)
Egy írott mű mérete és általános elrendezése.

33. **forrásírás** (script, source; script, original)
Írás, melynek felhasználásával földrajzi név keletkezik, és amelynek alapján a név az átvevő írásnak nevezett más írással való használatra átalakítható.

34. **forrásnyelv** (language, source; language, original)
Egy nyelv, melyen egy földrajzi név keletkezik, és amelynek alapján a név egy átvevő nyelvnek nevezett másik nyelvbe adaptálható vagy a másik nyelv szövegösszefüggésében való használatra átalakítható.

35. **földrajzinév-egységesítés** (standardization, geographical name)
Meghatározott grafikus forma vagy formák előírása vagy ajánlása adott topográfiai alakulatra, illetve a forma vagy formák alkalmazási feltételei.

36. **földrajzinév-egységesítés, nemzetközi** (standardization, international geographical name)
Az a tevékenység, amely a Földön található földrajzi nevek és a Naprendszer más égitestjein levő helynevek írásában a lehető legnagyobb egységességre törekszik a nemzeti egységesítés és/vagy nemzetközi

megállapodás segítségével, beleértve a különféle írásrendszerek közötti megfeleléseket.

37. földrajzinév-mutató (gazetteer, index)

Helynevek jegyzéke kiegészítő adatokkal vagy azok nélkül, mely mutatóul szolgál ahhoz a forráshoz, melyben a helynevek megtalálhatók.

(index, place name; fr: index de noms de lieux)

Egy műben előforduló helynevek betűrendes jegyzéke vagy táblázata az oldal vagy a megfelelő részlet jelzésével, esetleg egy kiegészítő lokalizálási adattal.

(index, toponymic; fr: index toponimique)

Helynevek betűrendes jegyzéke a megfelelő forrás megjelölésével
Megjegyzés: az előző két francia meghatározás külön szócikkben szerepel, ahol a francia előtt megadott angol megfelelő csak utaló szinonima.

38. földrajzinév-tár (gazetteer)

Helynevek jegyzéke, amely a név típusát, helyzetét meghatározó adatokat vagy egyéb szükséges tájékoztatást is ad.

39. graféma (grapheme)

Egy grafikus jel vagy grafikus jelek kombinációja egy meghatározott nyelv szöveggörnyezetében, amely egy sajátos fonológiai és/vagy morfológiai elemet vagy elemeket következetesen ábrázol.

40 hang (sound)

Egy nyelv fonetikai/fonológiai egysége.

41. hagyományos (conventional)

Az, amit a mai, széles körű használat szentesít.

42. hegynév (oronym)

Egy kiemelkedő alakulatra alkalmazott név.

hely = alakulat, topográfiai

43. helyesírás (or: ortografija)

1. Egy nyelv egységes írásmódját meghatározó szabályrendszer.
2. Valamely szó tényleges írásmódja. Megjegyzés: a magyar jelentés nem foglalja magába a 2. oroszjelentést.

44. helynév (toponym)

Egy topográfiai alakulatra alkalmazott név.

helynévmutató = földrajzinév-mutató

helynévtár = földrajzinév-tár

45. helynévtan (toponymy)

1. Tudomány, melynek tárgya a helynevek tanulmányozása.
 2. Helynevek összetartozó egysége. Megjegyzés: a magyar jelentés nem foglalja magába a 2. angol jelentést.
(or: toponymika)
- A földrajzi nevekkel foglalkozó tudomány.

46. **helységnév** (populated place name)

Egy lakott terepalakulat neve.

47. **hivatalos** (official)

Egy törvényesen alakított testület által explicit módon szentesített.

48. **írás** (script)

Grafikus jelek készlete, amely egy nyelv vagy nyelvek fonológiai és/vagy morfológiai elemeinek ábrázolására különféleképpen alkalmazható.

írás, átadó = forrásírás

49. **írás, átvevő** (script, receiver)

Írás, melynek segítségével egy földrajzi név az átadó írásból átírható.

50. **írás, magyarázó** (term, descriptive)

Természetes vagy emberi tevékenység folytán létrejött területek vagy alakulatok leírására, illetve meghatározására szolgáló írásos adat térképen vagy másutt, amely nem helynév.

51. **írásjegy** (character)

Szegmentális grafikus jel, a földrajzi irodalomban szűkebb értelemben egy nem alfabetikus írásrendszer grafikus jele.

(or: znak)

Bármely írásrendszer szegmentális grafikus jele.

52. **írásjegy, kiegészítő** (marker)

(Szegmentális vagy nem szegmentális) grafikus jel vagy grafikus jelek kombinációja, mely egy nyelv egy vagy több fonémáját képviseli, és amelyet egy alfabetikus betűvel vagy nem alfabetikus írásjeggyel összekapcsolva használnak.

53. **írásjegy, rövidített** (character, abbreviated)

Írásjegyváltozat, mely egy másiknál kevésbé bonyolult, de bizonyos részletekben mégis emlékeztet rá.

54. **írásjegyváltozat** (character, variant)

Ugyanazon fonológiai és/vagy morfológiai elem vagy elemek ábrázolására egy írásrendszerben alkalmazott két vagy több írásjegy egyike.

55. **íráskép** (form, graphic)

Nyelvi adatot ábrázoló írott betű(k) vagy írásjegy(ek), beleértve bármely kiegészítő írásjegyet vagy mellékjelet.

56. **írásrendszer** (system, writing)

Fonológiai és/vagy morfológiai elemek ábrázolására szolgáló módszer olyan jelekkel, melyek együttesen ábécét, szótagjelkészletet vagy szójelkészletet alkotnak, és amelyeket a nyelvben módszeresen alkalmaznak.

jel, diakritikus = mellékjel

57. **jel, grafikus** (symbol, graphic)

Írott jegy, amely adott szövegösszefüggésben sajátos tájékoztató adatot közöl.

58. **kétnyelvűség** (diglossia)

Egy viszonylagosan stabil nyelvi helyzet, amelyben egy nyelvnek a köznyelvet vagy regionális köznyelveket is magába foglaló fő nyelvjárása mellett van egy igen eltérő, magas szinten kodifikált, gyakran grammatikailag bonyolultabb, a másik fölé helyezett változata, mely egy korábbi időszak vagy egy másik nyelvközösség örököséként az írott irodalom nagy és tekintélyes tömegének kifejezési eszköze, amelyet rendszerint formális képzés keretében tanítanak, és amely írásban és formális beszéd céljára használható, de a mindennapi társalgásban a közösség egyik rétege sem használja. (C. Fergusson, 1959)

59. **kettőshangzó** (diphthong)

Magánhangzó elemek kapcsolódása, melyben csak az egyik magánhangzó a szótag magja.

60. **köznév, földrajzi** (element, generic)

A névnek az az eleme, amely egy földrajzi fogalomból áll, és amely módosítókat, artikulusokat és/vagy toldalékokat is tartalmazhat.

61. **köznyelv** (language, colloquial)

Egy nyelv kötetlen beszédben használt formája, mely bizonyos vonatkozásban eltér attól, amit a kötött beszédben használnak. Megjegyzés: a magyar köznyelvnek megfelelő fogalom ebben a szótárban nincs; mivel a fenti meghatározás áll a legközelebb hozzá, és mert a magyar szempontból lényeges fogalom, ide soroltam be. Vö. "A közös, egységes, eszményi és normatív belső nyelvváltozatnak, a nemzeti nyelvnek beszélt változata" (BevEgyMNy.)

kreol = nyelv, kreol

62. **lexikon** (lexicon)

Egy meghatározott nyelvet vagy ismeretkört felölelő szótár vagy szójegyzék.

63. **lexikon, földrajzi** (dictionary, geographical)

Földrajzi szakkifejezések vagy nevek, vagy mindkettő rendszerint betűrendes jegyzéke meghatározásokkal, magyarázó tájékoztatással vagy leíró adatokkal. Megjegyzés: az angol meghatározásból (nyilvánvaló tévedésből) kimaradt a "földrajzi" szó. A szótár korábbi kiadásában még ott volt egy a jelenlegitől kisebb mértékben eltérő szövegben.

64. **magánhangzó-pontozás** (fr: point-voyelle)

Az arab és héber (ivrit) írás magánhangzóinak jelölésére szolgáló eljárás neve.

megjelölés = írás, magyarázó

megjelölés, földrajzi = írás, magyarázó

65. **melléjel** (mark, diacritical)

Egy nem szegmentális grafikus jel, amely önmagában nem képvisel fonémát, és amelyet egy betűvel vagy írásjeggyel összekapcsolva használnak.

66. **morféma** (morpheme)

Egy nyelv grammatikai szerkezetének egysége, melynek sajátos fonó-

lógiai alakja vagy alakcsoportja, sajátos grammatikai funkciója vagy funkciócsoportja és korlátozott szemantikai tartománya van.

morfémaváltozat = allomorf

67. **nem hivatalos** (non-official)

Törvényesen alakított testület explicit jóváhagyását nélkülöző ...

név = tulajdonnév

név, alternatív = név, párhuzamos

68. **név, egységesített** (name, standardized)

Egy hivatalosan vagy törvényesen alakított testület által helyesnek tartott és ezért szentesített név.

69. **név, földrajzi** (name, geographical)

Egy földrajzi alakulatra alkalmazott tulajdonnév.

70. **név, hagyományos** (name, conventional)

Egy név írott alakja, amely egy adott nyelvközösségben jelenleg is széles körben használt, és amely különbözik ennek a névnek a hovatartozása szerinti nyelvközösségben ma is használt bármely formájától.

név, hivatalos = név, egységesített

71. **név, párhuzamos** (name, alternate)

Egy egyedüli terepalakulat két vagy több egységesített nevének egyike.

72. **név, szelenográfiai** (name, lunar)

A Hold felszínének alakulatára használt tulajdonnév, vö. "szelenográfia = a hold leíró földrajza" (IdSzKsz.)

73. **névelő** (article)

Egy morféma, amely egy másik morféma vagy morfémák határozott vagy határozatlan jellegét nyilvánvalóvá teszi.

74. **névhasználat, nemzetközi** (lettering, multilingual)

Földrajzi nevek térképi használata/írása, amely megegyezik a vonatkozó országban hivatalosan elismert írásmóddal.

névmutató = földrajzinév-mutató

75. **névtan** (onomastics)

Tudomány, melynek tárgya a tulajdonnév vizsgálata.

névtár = földrajzinév-tár

76. **névtestület** (authority, names)

Személy vagy testület, akinek vagy amelynek helyneveket illető döntésben a törvények szerint erre jogosult szervtől megbízása van.

(or: vedomsztvo po geograficseszkim nazvanyijam)

Szerv, melynek földrajzi nevekben hivatalos döntéshozó felhatalmazása van.

névtudomány = névtan

77. **névváltozat** (name, variant)

Egy név, amely más, mint a hivatalosan elfogadott név vagy nevek.

78. **nyelv** (language)

Egy rendszer, mely eszközként szolgál arra, hogy egy közösség tagjai tudatos gondolatokat hordozzanak, és amelyet használva egymással szóban és/vagy írásban érintkezzenek.

nyelv, átadó = forrásnyelv

79. **nyelv, átvevő** (language, receiver)

Egy nyelv, melynek segítségével egy földrajzi nevet a forrásnyelvből át lehet venni vagy át lehet alakítani.

nyelv, eredeti = forrásnyelv

80. **nyelv, fő** (language, principal)

A több mint egy nyelvet használó közösségek legelterjedtebben használt nyelve.

81. **nyelv, hivatalos** (language, official)

Egy nyelv, melynek egy meghatározott, törvényesen létrehozott egységen belül hivatalos jogállása van.

82. **nyelv, irodalmi** (language, literary)

A nyelv írott formája, amelyet irodalmi művek szempontjából kívánatosnak tartanak. Alapja lehet a kötött beszédnek is.

83. **nyelv, közvetítő** (language, vehicular)

a) Egy nyelv, amely a különböző nyelvközösségek tagjai közötti érintkezést szolgálja.

b) Egy nyelv, amely alkalmas arra, hogy a különböző nyelvközösségek tagjai közötti érintkezést szolgálja. Megjegyzés: az eredeti szótárban az a) és b) meghatározás külön szócikkben, de minden nyelven belül ugyanazzal a kifejezéssel található.

84. **nyelv, kreol** (creole)

Egy pidginből származó, állandó formájú beszéd, amely egy nyelv-közösség kizárólagos vagy fő nyelvévé vált.

85. **nyelv, nem hivatalos** (language, non-official)

Egy nyelv, amelynek egy meghatározott, törvényesen létrehozott egységen belül nincs hivatalos jogállása.

86. **nyelv, nemzeti** (language, national)

Egy adott ország egészében vagy területének egy részén jelenleg is elterjedten használt nyelv. Rendelkezhet vagy nem rendelkezhet a hivatalos nyelv jogállásával.

(language, standard)

Egy nyelv beszédének és/vagy írásának az a formája, melyet egy hivatalosan kijelölt és széles körben elismert testület vagy szak tekintély helyesnek minősített, illetve ilyen testület vagy

szaktekintély hiányában az a forma, amelyet egy nyelvközösség általában helyesnek ismer el.

87. nyelvjárás (dialect)

Egy nyelvváltozat, melynek fonológiai és/vagy morfológiai jellegzetességei megkülönböztető egyediséget biztosítanak.

88. nyelvközösség (community, linguistic)

Egyének összessége, akik viszonylag könnyen értik meg egymást egy meghatározott nyelvjárásban, nyelven vagy írásrendszerben.

objektum = alakulat, topográfiai

partikula = toldalék

89. pidgin (pidgin)

Kisegítő nyelvként megtanult, viszonylag állandó beszédforma, melynek szókészlete és alkalmazási köre erősen korlátozott, illetve amelynek fonológiai és morfológiai szerkezete általában egyszerűbb annál a nyelvnél, amelyből származik.

90. pont, artikulációs (articulation, point of)

A beszédszerveknek az a helye, ahonnan egy meghatározott beszédhang származik, különösen az, ahol a zárás vagy az ütközés a levegő útját szabályozza.

rectum = tag, megkülönböztető

részlet = alakulat, topográfiai

91. szabályozás (normalization; standardization)

1. Helyesírási kikötések vagy szabályok meghatározott készletének létrehozása.

2. Valamely adat írása ilyen kikötésekkel vagy szabályokkal összhangban.

92. szegmentális (segmental)

Ami magán- és mássalhangzókkal leírható.

93. szójegyzék (glossary)

Egy meghatározott tárgykörre vonatkozó kifejezések viszonylag rövid jegyzéke, mely a kifejezésekről magyarázó vagy leíró tájékoztatást adhat.

94. szójel (logogram; ideogram)

(fr: idéogramme, sp: ideograma)

Grafikus jel vagy grafikus jelek kombinációja, mely egy adott nyelv meghatározott morfológiai elemét vagy elemeit következetes módon képviseli. Megjegyzés: az eredeti szótárban a két angol, francia stb. kifejezésnek megfelelő két külön szócikk van, de mindegyik nyelv csak az egyik helyen ad meghatározást.

95. szójelkészlet (lexicon, logographic; lexicon, ideographic)

(fr: dictionnaire idéographique, dict. logographique;)

(sp: léxico ideográfico, léxico logográfico; stb.)

Grafikus jelek együttese, ahol minden jel tipikusan (de nem feltétlenül)

egy morfémát képvisel, és amely egy nyelv vagy nyelvek írására használható. Megjegyzés: az eredeti szótárban a két angol, francia stb. szónak megfelelő két külön szócikk van, spanyol nyelven két külön meghatározás is található, a többinél csak az egyik helyen.

96. szótagjelkészlet (syllabary)

Grafikus jelek sajátos készlete, amelyben minden jel tipikusan (de nem feltétlenül) egy külön szótagot képvisel, és amely egy nyelv fonológiai elemeinek ábrázolására használható.

97. szótár (vocabulary)

1. Egy nyelv szavainak jegyzéke.
2. Egy tömör szótár, amely egy nyelv fő szavait vagy egy tárgykör szakkifejezéseit tartalmazza.
3. Egy bizonyos egyén vagy írásmű szavainak gyűjteménye.

szótár, földrajzi = lexikon, földrajzi

98. szövegkörnyezet (context)

Az az anyagmennyiség, amelyen belül egy meghatározott adat megjelenik.

szövegösszefüggés = szövegkörnyezet

99. táblázat, latin betűs átírási (key, romanization)

Egy táblázat, mely egy nem latin betűs írásrendszer grafikus jeleit egy vagy több latin betűs írásrendszer megfelelő grafikus jeleivel együtt tartalmazza.

100. táblázat, transzkripció (key, transcription)

Egy táblázat, amely egy nyelv fonológiai és/vagy morfológiai elemeinek leírását és/vagy grafikus ábrázolását egy meghatározott [másik] írásrendszerhez igazodó és annak megfelelő ábrázolással együtt tartalmazza.

101. táblázat, transliteráció (key, transliteration)

Egy táblázat, amely egy írásrendszer grafikus jeleit egy másik írásrendszer vagy más írásrendszerek megfelelő grafikus jeleivel együtt tartalmazza.

tag, differenciáló = tag, megkülönböztető

tag, egyénítő = tag, megkülönböztető

102. tag, megkülönböztető (element, specific)

A névnek az a része, mely nem tartalmaz földrajzi köznevet.

terepalakulat = alakulat, topográfiai

tereprészlet, = alakulat, topográfiai

103. tipográfia (form, printing)

Egy nyomtatott mű grafikus adatainak mérete, alakja és fajtája.

104. típusmegjelölés (designation)

Valamely alakulat helyét egy logikai osztályon belül alkotóelemeihez viszonyítva meghatározó kifejezés.

toponimia = helynévtan

105. **tulajdonnév** (name)

Szó vagy szócsoport mely egy egyedi élőlény vagy tárgy megjelölésére szolgál.

106. **toldalék** (particle)

Egy morféma, mely egy másik morféma vagy egyéb nyelvi szerkezet azonosítására és/vagy grammatikai funkcióinak körülhatárolására szolgál.

107. **topográfia** (topography)

Egy bolygó vagy hold felszíni alakulatai vagy egy részük.

108. **transzkripció** (transcription)

1. Egy nyelv fonológiai és/vagy morfológiai elemei rögzítésének folyamata egy meghatározott írásrendszerben.

2. Ennek a folyamatnak az eredménye.

109. **transzliteráció** (transliteration)

1. Egy írásrendszer grafikus jelei rögzítésének folyamata egy másik írásrendszer megfelelő grafikus jeleinek felhasználásával.

2. Ennek a folyamatnak az eredménye.

variáns = allofón

110. **visszaállíthatóság** (reversibility)

Átírási rendszerek sajátossága, amely lehetővé teszi, hogy az egyik írásrendszerből bármely írott adatot a másikba átírjunk, majd ezt követően az első rendszerbe visszairjunk oly módon, hogy a kapott adat minden részletében azonos az eredetivel.

visszafordíthatóság = visszaállíthatóság

111. **víznév** (hydronym)

Egy vízrajzi alakulatra alkalmazott helynév.

* * *